

บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชน

ในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

THE ROLE OF COMMUNITY LEADERS IN PEOPLE CONFLICT MANAGEMENT IN RIMPING SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

ณัฐชยา มะโนใจ^{*}

พระครูภาวนาโสภิต วิ., ดร.^{**}

ดร.นิกร ยาอินตา^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Taro Yamane, ๑๙๖๗) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๓๗๘ ตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยม ความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์

๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวม

^{*} นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษา

จำแนกตาม อาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ เกี่ยวกับประชาชนมีทัศนคติที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมต้องการเอาชนะ ไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายตรงข้าม ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ เกี่ยวกับโครงการกู้เงินหมู่บ้านเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งเพราะเกิดการกู้เงินซ้ำซ้อน ผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้คืน ความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยม เกี่ยวกับมีความแตกต่างด้านสภาวะแวดล้อม การดำเนินชีวิตและค่านิยม ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน ความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร เกี่ยวกับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะคือ ผู้นำควรให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการปรับทัศนคติ ให้ประชาชนลดทิฐิของตนเองและพูดคุยปรึกษากัน ออกกฎระเบียบกำหนดเงื่อนไขในโครงการเงินกู้ จัดกิจกรรมที่ประสานความสัมพันธ์ในค่านิยม ความเชื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจกันมากขึ้น และใช้เวทีการประชุมในการให้ข้อมูลข่าวสาร

๔. แนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี พบว่า ควรใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน ในจัดการความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ด้านปิยวาจาในการจัดการความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร ด้านอหิงสการในการจัดการความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์และด้านโครงสร้าง และด้านสมานัตตตาในการจัดการความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยม

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้นำชุมชน, การจัดการความขัดแย้ง, หลักพุทธวิธี, หลักสังคหวัตถุธรรม

Abstract

The objectives of this research were to; 1) to examine the role of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. 2) to compare the role of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province classified by personnel factors. 3) to investigate the problems, obstacles and suggestions of the people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. 4) to study the promoting guideline of the role of community leaders according to Sanghavatthu IV in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province along the Buddhist way. This research is mixed research method. The populations and samples were collected from people who live in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. The samples were 378 people by using Taro Yamane's Table form (Taro Yamane, 1967) with reliability equal to 95%.

The findings of this research were found as follows:

1) The role level of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province was overall

at the moderate level in all aspects. When considering in each aspect, it was found that structure conflict was at the highest level, followed by interest conflict, belief conflict/popularity conflict, data conflict/communication conflict. Relations conflict was at the lowest level.

2) The comparison result of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lammphun province classified by personal factors, including gender, age, education and occupation was found that when comparison of the role of community leaders in people conflict management. The overall occupation was not different but gender, age and education was significant differences at 0.05 level.

3) The problems, obstacles and suggestions of people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lammphun province was found that relations conflict about different attitude of people, to overcome behavior, not participate with opposition. Interest conflict about housing loan project it was caused of conflict for loan redundant, borrowers did not pay the loan back. Belief conflict/popularity conflict about different environment state, way of life and popularity resulted misunderstanding between them. Data conflict/communication conflicts about awareness levels of information were different. The suggestions of leaders should advise the correct attitude adjustment, people should reduce their intolerant and talk together, the rules set out conditions for loan project, arrange activity for connecting relations of values, belief. People understood every well and by using stage of the meeting informed information.

4) The promotion guideline of leaders role according to Sangahavatthu IV in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lammphun province along the Buddhist way was found that there should apply Sangahavatthu IV, including Dāna in interest conflict management, Piyavācā in data conflict management/communication conflict management, Atthacariyā in relations conflict management/structure conflict management and Samanattatā in belief conflict/popularity conflict.

Keywords: Community, Leaders, Conflict, Management, Sangahavatthu IV

๑. บทนำ

ความขัดแย้งระหว่างชุมชนสามารถเกิดจาก ๒ ปัจจัยใหญ่ๆ คือ จากความต้องการทรัพยากรหรือเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ และเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันหลายๆ ด้าน เช่น

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

ชาติพันธุ์ ภูมิประเทศการตั้งถิ่นฐาน วิธีชีวิตและตามความเชื่อในพิธีกรรมที่แตกต่างในความขัดแย้งยังพบสาเหตุเกิดจากความขัดแย้งในอดีตระหว่างตระกูล/เครือญาติที่เกี่ยวข้องที่ทำกิน การสืบอำนาจทางการเมือง การเอาผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง ความเห็นที่แตกแยกทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา และมีมุมมองที่ต่างกัน ซึ่งแนวทางในการบริหารการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ๕ วิธี คือ ๑) วิธีเผชิญหน้า ๒) วิธีหลีกเลี่ยง ๓) วิธีบังคับ ๔) วิธีไกล่เกลี่ย และ ๕) วิธีประนีประนอม^๒

ในส่วนขององค์กรสงฆ์นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงวางแผนการจัดความขัดแย้งภายในองค์กรด้วยพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย พุทธวิธีการวางแผน พุทธวิธีการจัดองค์กร พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล พุทธวิธีการอำนวยการ และพุทธวิธีการกำกับดูแล ในการบริหารงาน พระพุทธเจ้ายังทรงใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนไว้ ก่อให้เกิดความเคารพ ความรัก ความนับถือต่อกันและกัน เป็นเหมือนพาหนะที่จะนำพาคนไปสู่ความสุขความเจริญที่ต้องการได้สังคหวัตถุ ๔ จึงเป็นหลักสงเคราะห์ ๔ อย่าง คือ (๑) ทาน ได้แก่ การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน (๒) ปิยวาจา ได้แก่ การมีวาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ (๓) อัตถจริยา ได้แก่ การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงคำช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม (๔) สมานัตตตา ได้แก่ ความเสมอต้นเสมอปลาย^๓

ตำบลริมปิงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีประชากรจำนวนมากอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มตามแต่ละชาติพันธุ์ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การแสดงความคิดเห็นและทัศนคติแต่ละบุคคล ต้องการที่จะได้รับการตอบสนองจึงเกิดความขัดแย้งอยู่เป็นประจำ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากผู้นำชุมชนถือเป็นตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านเหตุการณ์ความขัดแย้งจะสงบหรือลุกลามขยายใหญ่โตเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำชุมชนหากลดปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างความเข้าใจกันได้ย่อมส่งผลดีต่อชุมชนและประเทศชาติ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนนั้นๆ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาถึงบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิงอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักพุทธวิธีเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลประกอบการจัดการความขัดแย้งให้บรรลุผลสำเร็จนำมาซึ่งความสงบสุขของชุมชนอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

^๒ ทิพย์ โอสถ, “การบริหารความขัดแย้งระหว่างชุมชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอ้อ อำเภองาว จังหวัดลำปาง”, การวิจัยอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔.

^๓ ถนอม อัดโน และพระมหาปณิธาน เป้งอิน, “การบริการความขัดแย้งของผู้นำชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านแหลมมะขบ”, การค้นคว้าอิสระ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑), หน้า ๔๑.

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๒.

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบล
ริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนใน
ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของ
ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการ
จัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาตามแนวคิดของ Christopher
Moore^๑ ประกอบด้วยสาเหตุ ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความสัมพันธ์ ๒) ด้านผลประโยชน์ ๓) ด้านความเชื่อ/
ค่านิยม ๔) ด้านข้อมูล/การสื่อสาร ๕) ด้านโครงสร้างและหลักสังคหวัตถุ ๔

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรได้แก่ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วน
บุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่
สาเหตุความขัดแย้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความสัมพันธ์ ๒) ด้านผลประโยชน์ ๓) ด้านความเชื่อ/ค่านิยม ๔)
ด้านข้อมูล/การสื่อสารและ ๕) ด้านโครงสร้างและหลักสังคหวัตถุ ๔

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
จำนวน ๖,๘๘๓ คน

๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่ได้แก่ พื้นที่ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๔. สมมติฐานการวิจัย

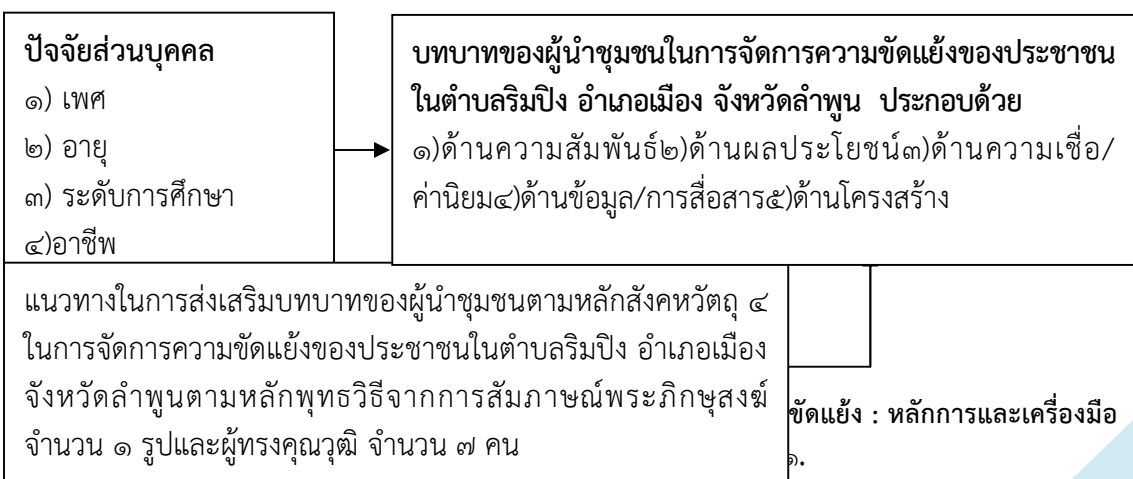
ผู้นำชุมชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพแตกต่างกันมีบทบาทในการจัดการความ
ขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

๖.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๖,๘๘๓คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๓๗๘คน

๓) ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยพระสงฆ์ จำนวน ๑ รูป และผู้ทรงคุณวุฒิระดับบริหารของเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๗ คน

๖.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญของการนำหลักพุทธวิธีมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๖.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD)

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒๓ มีอายุระหว่าง ๓๖ – ๕๐ ปี จำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙๗ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่าจำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๘ และมีอาชีพทำนา/ทำไร่/เลี้ยงสัตว์จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗๖

๗.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความขัดแย้งต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้ง โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = ๒.๙๑, S.D. = ๐.๕๕๔) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = ๓.๐๒, S.D. = ๐.๖๘๘) รองลงมาคือ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๒.๙๗, S.D. = ๐.๖๙๓) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = ๒.๗๙, S.D. = ๐.๖๔๖) ในความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์

๗.๓ ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๔ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๔ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นคือ อาชีพ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๑, ๒ และ ๓ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นคือ เพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐาน

๗.๔ แนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนตามหลักพุทธวิธี

๑) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์พบว่า ควรส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนให้เป็นผู้มีจิตใจที่ดีงามเป็นแบบอย่างที่ดี

๒) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์พบว่า ควรส่งเสริมผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และควรออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขของการแย่งชิงทรัพยากร

๓) ความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยมพบว่า ต้องส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนด้านการนำหลักธรรมจากพุทธศาสนามาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อประสานความสัมพันธ์ในค่านิยมความเชื่อ ให้ประชาชนมีความเข้าใจกันมากขึ้นได้

๔) ความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร พบว่า ต้องส่งเสริมบทบาทของผู้นำด้านการบริหารงาน เพราะผู้นำชุมชนจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกับประชาชนให้เข้าใจ

๕) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง พบว่าต้องส่งเสริมบทบาทของผู้นำให้มีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม เสมอภาค ไม่เลือกข้าง ใช้กติกาที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ไม่เอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๖) ด้านทานพบว่า ชุมชนควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการบริจาคทานให้แก่ผู้ที่ยากกว่า เสียสละเวลาของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จะทำให้สังคมในชุมชนเป็นสังคมที่สงบสุข ไม่มีความขัดแย้ง

๗) ด้านปิยวาจาพบว่า ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้วาจาที่สุภาพ อ่อนโยน และอ่อนน้อมต่อประชาชน ให้ประชาชนเกิดความประทับใจ มีความสนิทชิดเชื้อและไว้วางใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนยิ่งขึ้น

๘) ด้านอัตถจริยาพบว่า ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมโดยมุ่งเน้นการประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ทั้งด้านประชาชน และเพื่อนร่วมงานในองค์กร ซึ่งการกระทำอย่างนี้จะทำให้เกิดความประทับใจ เพราะแสดงถึงความมีน้ำใจต่อกัน เมื่อถึงคราวที่ต้องทำประโยชน์ตนที่ต้องใช้คนช่วยเป็นจำนวนมาก ก็สามารถที่จะขอกำลังความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและประชาชน

๙) ด้านสมานัตตตาพบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติด้วยการยึดกรอบของกฎหมาย ให้ความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเหมาะสมแก่ฐานะตน ผู้นำชุมชนควรปฏิบัติต่อประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) นโยบายภาครัฐควรสนับสนุนเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการจัดการความขัดแย้งให้กับผู้นำชุมชน เพราะความขัดแย้งจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชน

๒) นโยบายภาครัฐควรหนุนเสริมองค์ความรู้ในด้านหลักธรรมทางศาสนา จัดกิจกรรมเข้าวัดฟังธรรมจัดอบรมการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำให้แก่ผู้นำชุมชน

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ผู้นำชุมชนควรต้องพัฒนาตนให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ในชุมชน และควรใช้สถาบันทางศาสนา ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะหลักสังคหวัตถุ ๔ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้นำในการจัดการความขัดแย้ง

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการใช้หลักพุทธวิธีเพื่อการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในระดับอำเภอและจังหวัด

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต).พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

วันชัย วัฒนศัพท์.**ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**.สถาบันพระปกเกล้า. นนทบุรี:
สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗.

(๒) วิทยานิพนธ์

ถนอม อัดโน และพระมหาปณิธาน เป้งอิน.“การบริการความขัดแย้งของผู้นำชุมชน : กรณีศึกษา
ชุมชนบ้านแหลมมะขบ”.**การค้นคว้าอิสระ.บัณฑิตวิทยาลัย** : มหาวิทยาลัยนเรศวร,
๒๕๕๑.

ทิพย์ โอสธ.“การบริหารความขัดแย้งระหว่างชุมชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอ้อน
อำเภอางาว จังหวัดลำปาง”.**การวิจัยอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์.วิทยาลัยการ
ปกครองท้องถิ่น** : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.